

Žeń Bramborskeje se póra z mócu

Jano mało góžinow žele nas wót wjelikego swěženja Žeń Bramborskeje w Grodku. Za jawišćowu program nježelu, 6. julija, su skóro wšykne serbske kulturne a rejowańske kupki ze cełeje Łužyce wutšobnje pšepšosone. Wše su swóje dogrona pódpisali a móžomy groniš, to bužo pisane pšiwitanje na serbskem jawišću. Někak 400 sobustatkujucych pokazujo bogatosć serbskeje rěcy a kultury, a to z Dolnjeje a Górneje Łužyce. Teke Slěpjańske strony njebudu felowaš, pšš kupkow prezentěruju swój póžěl w programje. Absolutny wjerašk bužo wótpołdnja wustup Serbskego ludowego ansambla Budyšin z wognjoprasakotom serbskich rejow a drastow.

Dalšnej wjeraška sobotu, 5. julija, žož město Grodk pšedstajijo swóje serbske kulturne wósebności, bužotej modowa pšedglědka młodeje designerki Sarah Gwiszcz z Lubnjowa ze swójimi

Dnja 5. a 6. julija swěše w Grodku Žeń Bramborskeje. Někak 400 sobustatkujucych pokazujo tam bogatosć serbskeje rěcy a kultury. foto: Helmut Matik

wochłóžecymi modelami tradicionalnego módrošišća w nowem wobłaku a wustup młodych gercow kapaly „Die Folksamen“.

Přeprošenje na konferencu rěčow

Přenje zeńdženje člonow nutřkowneho wuběrka Zwjazkowneho sejma z Mjeńšinowej radu awtochtonych narodnych mjeńšin Němskeje wotmě so dnja 4. junija w Berlinje. Rozmołwu nawjedowaštaj člonaj Zwjazkowneho sejma, předsyda nutřkowneho wuběrka Wolfgang Bosbach (CDU) a jeho zastupjer Frank Tempel (Lěwica). Cyłkownje wobdžěli so na zarjadowanju 14 člonow Zwjazkowneho sejma, mjez nimi zamołwity za narodne mjeńšiny Hartmut Koschyk (CSU).

Na dnjowym porjedže stejachu přihoty za 26. nowembra planowanu konferencu wo rěčach, wuznam Federalistiskeje unije europskich narodnych skupin a jeje planowany projekt Domu narodnych mjeńšin, přichodna mjeńšinowa politika Němskeje kaž tež zakaz rassistických a z tym diskriminowacych praktikow we wólbnyh boju.

Mjeńšiny měli so w Němskej jako wobohaćenje wobhladować, praji W. Bosbach w rozmołwje. Za 26. nowembra planuja w Berlinje konferen-

cu „Rěče charty w Němskej – tema za wšěch!“ w domje Němskeje parlamentariskeje towaršnosće. Konferenca ma zjawnosći přidatnu hódnotu rěčow narodnych mjeńšin jako wobohaćenje wuwědomić. Nimo toho měli so dalše naležnosće mjeńšinow wobjednać. Z konferencu chcedza zahajić proces, kiž ma so ze zhromadnje formulowanym wozjewjenjom k rěčnej politice Zwjazka, krajow a narodnych mjeńšin w Němskej a k regionalnej delnjoněmskej rěči skónčić. Prezident Zwjazkowneho sejma prof. dr. Norbert Lammert (CDU) je patronat konferency přewzał.

Dalša tema wuradžowanja dnja 4. junija bě třěšna organizacija Europskich narodnych mjeńšin FUEN, kotrejž přišluša 90 člonskich organizacijow w 32 krajach. FUEN sej přeje podpěru za „Dom narodnych mjeńšin“, kiž ma so k centrumej poradžowanja a mediatorow wuwic. Přitomni wuprajichu so solidarni w prašenju zakaza rassistických a z tym diskriminowacych praktikow

Na celem terenje wokolo groda su na dwěma dnjoma natwarjone rucnikarske wiki z wósebnyhmi z ruku gótowanymi produktami z regiona, ze starym a młodym serbskim ludowym wumělstwom, gjamcarskimi wórami a lebgódnymi specialitami sezony. Tam móžo kuždy to dožywiš a wizeš, což wón wótcakujo z Łužyce na pšikład gótowanje tradicionalnych drjewjanekow, wušywanje serbskich lapow abo cypjelow, mólowanje jatšownych jajow, pšěženje walmy, teptanje kała. Pši wikach su sobužělašerje Domowiny a organizatory na to glědali, až serbske luže z Grodka a wokoliny tam pšewažnje zastupjone su. Wjelike wuwitanje wikow a jawišćowego programa stej hyšći planowanej, ale njocomy nejpjerweje pšewjele pšeražiš. Bužčo narske a wjelgin wutšobnje pšepšosony na Grodkojski žeń Bramborskeje 2014.

Uta Henšelow

regionalna powědarka Domowiny –
Zwězk Łužyskich Serbow z. t.

► www.landesfest.de

we wólbnyh boju. NPD bě wospjet we wšelakich zwjazkowych krajach plakaty přečiwo Sinty a Romam pripravila. Mjeńšinowa rada a přitomni člonajo Zwjazkowneho sejma zwuraznichu swoju solidaritu a podpěru potrjechenym: Tu ma so juristisce a politisce jednać. Předsyda Domowiny Dawid Statnik, kotryž je lětsa předsyda mjeńšinoweje rady, bě z rozmołwu spokojom: „Wuměna informacijow w dialogu z člonami Zwjazkowneho sejma je nam jara wažna. Wjeselimy so z jich zajima a nadžijamy so, zo so naše žadanja a informacije frakcijam a dalšim wuběrkam posrědkuja.“

Dnja 5. junija zeńdže so mjeńšinowa rada ze zastupjerjomaj frakcije CDU/CSU Zwjazkowneho sejma k rozmołwje wo wužadanjach za narodne mjeńšiny a wo mjeńšinowej politice w Němskej w tutej legislaturnej dobje. Rozmołwy z předsydami frakcijow Zelenych, SPD a Lěwicy su předwidžane. (nowinska informacija)

► www.minderheitensekretariat.de

Zetkanje ze županami a předsydami

Předsyda Domowiny Dawid Statnik zeždže so dnja 28.4.2014 w Budyšinje ze županami a předsydami čłonskich towarstwow. W srjedžišću stejachu mjezybilanca spjelnjenja nadawkow zašleje hłowneje zhromadźizny Domowiny, předstajenje načiska noweho programa, naležnosće župow a towarstwow kaž tež wuhódnoćenje zhromadnje klawsury zwjazkoweho předsydstwa a serbskich čłonow založboweje rady. Mjez druhim diskutowachu wo prašenju, hač mělo so zwjazkowe předsydstwo přez prawólby čłonow wolić. To pak přítomni skerje skeptisce widžachu. Předsyda chce so z listom na župy a towarstwa z prašenjom wobroćić, kak podžěl swojich čłonow trochuja, kiž bychu so na prawólbach wobdžělili.

Diskusija wo nowym programje

Domowina je načisk swojeho noweho programa „Domowina 2025“ do zjawneje diskusije dała. Po wobzamknjenju zwjazkoweho předsydstwa dnja 12.04.2014 bu wudžělk na internetnej stronje Domowiny w hornjoserbskej, delnjoserbskej a němskej rěči wozjewjeny. Zajimcy namakaja jón pod dypkom „forum“, hdžež móža swoje měnjenje a nastorki bjezposrědnje zapisać. Načisk programa bě w Nowym Casniku 30. apryla a w Serbskich Nowinach 7. meje wozjewjeny.

Pod hesłom „Zwjazanosc – wotewrjenosc – zamołwitosc“ wopisuje načisk štyri dypki:

1. Štó a što smy
2. Zakład našeho jednanja
3. Čłonstwo a Domowina
4. Wobłuki skutkowanja Domowiny

Namjety móža so tež z póstom abo e-mailku (program2025@domowina.de) zarjadej Domowiny w Budyšinje abo Choćebuzu podać.

Programowa komisija pod nawodom předsydy Domowiny Dawida Statnika chce namjety zběrać a zwjazkowemu předsydstwu nazymu předžělany načisk předpołožić. Předwidžane je, zo přichodna hłowna zhromadźizna, kotraž so dnja 28.03.2015 w Haslowje wotměje, nowy program wobzamkne.

► www.domowina.sorben.com

Spominanje na Jana Pawoła Nagela

Składnostnje 80. narodnin Jana Pawoła Nagela (1934–1997) wuhotowa Serbski ludowy ansambl dnja 11. meje we Łazowskej cyrkwi koncert, kiž bě derje wopytany. Na nim zaklinčachu nimo twórbow J. P. Nagela tež kompozicije Sergeja Rachmaninowa, Josepha Haydna, Huberta Krossa a Liany Bertók. Sobuskutkowacy běchu chór a orchester SLA, Elmira Yakhina (sopran) a Pětr Cyž (bariton) pod dirigatom

Gabriele Donà. Koncert organizowaše Spěchowanske towarstwo Dom Zejlerja a Smolerja Łaz z. t. zhromadnje z tamnišej ewangelskej wosadu.

Do koncerta spominaše Domowina na swojeho něhdyšeho předsydu J. P. Nagela při jeho rowje na Łazowskim kěrchowje. Nagelowy šulski towarš Jurij Šolta přednjese słowa spominanja.

foto: Łu

Nejskerjej kuždy aktiwny Serb w Dolnej Łužycy – a młoge z Górneje Łužyce – znaju Haralda Koncaka. Wót lěta 1979 jo wón pśistajony w župnem zastojnstwje w Choćebuzu. Pó wurědnem kongresu 1990 jo pšewzeł funkciju zastupujucego pšedsedarja Domowiny w Dolnej Łužycy. Wót lěta 1991 wugbajo funkciju zastupujucego jadnarja. Ako čłonk rozgłosoweje rady ORB, pózdžej RBB a wót lěta 1994 ako pšedsedař bramborskeje Serbskeje rady jo pšewzeł dalšne zagronite funkcije zastupnistwa zajmow Serbow. Teke ako pšedsedař domacneje Domowinskeje kupki a ako čłonk Žylojskego ansambla jo Harald Koncak až do žinsajšneho aktiwny.

Luby Harald, žěkujomy se Ši za Twój wurědny angažement za naše serbske nastupnosći a žycymy Tebje do pšichoda kšute strowje a derjeměše.

Bjarnat Cyž, jadnar

Wutšobne glukužycenja

Zastupujucy jadnar Domowiny Harald Koncak jo wóswěšil 20. maja z wjele pšijašalami, znatymi a pšiswójžbnymi swój 60. narodny zeń. Mjazy gratulantami stej bylejš pšedsedař a jadnar Domowiny, Dawid Statnik a Bjarnat Cyž (wótlěwa).

foto: Clemens Škoda

We Wochozach wuradźowali

Zwjazkowe předsydstwo Domowiny wuradźowaše dnja 14. junija pod nawodom předsydy Domowiny Dawida Statnika we Wochozach.

Jedna z hłownych temow bě koope-raciske zrěčenje mjez Domowinu – Zwjazkom Łužiskich Serbow z. t. a Domowinu – Župu Dolna Łužyca z. t., kotraž bu jednohłósny wobzamknjene: „Zwězkowe předsedarstwo pšigłosujo naražonomu kooperaciske-mu dogronoju mjazy kšywowym zwězkom a Župu Dolna Łužyca z. t. k politiskim zagronitosćam w serbskich nastupnosćach Bramborskeje na za-

Nowa informaciska tafla předstaja starodawnu serbsku wjes. Nalěwo wjesny předstejićer Mario Weier, naprawo předsydyka Domowinskeje skupiny Wochozy/Sprjowje Inga Nowakowa. foće: B. Felberowa

klaže nowelěrowaneje Serbskeje kazni Bramborskeje. Prezidij dostanjo nadawk, z pomocu zastojnstwa Domowiny a we wótgłosowanju z předsedarstwom Župu Dolna Łužyca z. t. dopołnjenje toš toho dojadnanja koordiněrowaš.“ Člon zwjazkowego předsydstwa Kito Ela wupraji so jara spokojom ze zrěčenjom: „Widžu w zrěčenju dobru šansu, situaciju mjez

Hornjej a Delnjej Łužicu polěpšić.“ Daša tema běchu přichodne wólby serbskich zastupjerjow rady Załožby za serbski lud. Zwjazkowe předsydstwo schwali namołwu k zapodaću kandidatnych namjetow za wólby serbskich zastupjerjow ze Sakskeje do załožboweje rady na dobu 2015-2019. Namjety móžeja přirodne a juristiske wosoby hač do 15. julija 2014 zarjadaj Domowiny w Budyšinje zapodać. Kandidaća maja při tym wjacore wuměnjena spjelnić, kaž na přikład wólbokmanosć po wólbnyh zakonju, wuznaće k serbskemu ludej a woni maja serbsćinu wobknjezić. Zdobom wobzamkny zwjazkowe předsydstwo za to wólbny porjad. Prezidij ma hač do 30. junija wólbnu komisiju powolać.

Gremij wza načisk prašenjow kandidatom za wólby do Sakskeho krajneho sejma na wědomje a da jón po diskusiji wróćo do prezidija k dalšemu wothłosowanju mjez prezidjom a wuběrkom za lobby-džělo.

Dalenachwata zwjazkowe předsydstwo na swojim wuradźowanju wobzamknjenje k dalšemu wobchadaj z iniciatiwnej skupinu Serbski sejmik ze zašleho posedženja. Wobkrući z tym, zo njewučita z předležacych wotmołwow skupiny nošny koncept. Zwjazkowe předsydstwo změje so w tutym nastupanju dale po wobzamknjenjach hłowneje zhromadźizny Domowiny. Domowina je dale wotewrjena za rozmołwy ze wšemi, kiž su zwólniwi, so na dobro Serbow angažować.

Posedženju přizamkny so 17. wopomnjenki džen Domowiny za wotbagrowane serbske wsy, wěnowany džělnemu

Něhdyši a džensniši wobydlerjo Wochoz spominachu dnja 14. junija na wotbagrowanje džěla Wochoz před 30 lětami. Wopomnjenki džen so z dwurěčnymi kemšemi fararja Daniela Jordanowa a serbskeho superintendenta Jana Malinka zahaji.

wotbagrowanju Wochoz před 30 lětami. Dawid Statnik pokaza w swojej narěči na bohate serbske stawizny wsy, w kotraž bě mjez druhim sobuzaložer Domowiny Bogumił Šwjela z fararjom. Tradiciju serbskeho towarstwoweho žiwjenja we wsy Domowinska skupina Wochozy/Sprjowje pod nawodom Ingi Nowakoweje hač do džensnišeho haji. Hladajo na mjeztym schwalene plany za brunicowej jamje Wochozy a Wjelcej-juh wobroći so Dawid Statnik na wobydlerjow, kotřiž su wot planowaneho přesydljenja a wotbagrowanja potrjecheni: „Stejimy Wam poboku, kažkuli so rozsudziće, a budžemy Was we Wašich prócowanjach wo zachowanje Serbstwa podpěrować.“ **BF**

Gemeinsame Erklärung des Rates für sorbische/wendische Angelegenheiten beim Landtag Brandenburg und des Domowina-Regionalverbandes Niederlausitz

Für ein respektvolles Miteinander – kein Wahlkampf gegen Minderheiten!

Im beginnenden Wahlkampf sind bereits wieder die ersten Plakate zu sehen, auf denen gegen Minderheiten, in diesem Fall Sinti und Roma, Stimmung gemacht wird. Wir erklären uns mit Sinti und Roma als gleichrangigen Mitgliedern unserer Gesellschaft solidarisch und weisen

jede Form der Minderheitendiskriminierung zurück. Gerade vor dem Hintergrund des Völkermordes an Sinti und Roma ist es infam, sie derart auszugrenzen und offenbar vermeintlich „deutschen“ gesellschaftlichen Interessen gegenüber zu stellen. Das heutige Land Brandenburg ist durch seine lange multikulturelle Geschichte geprägt: Die deutschen Einwanderer in die slawisch besiedelten Gebiete gehören genauso dazu wie Sinti, Roma, Sorben/Wenden und Menschen mit anderem kulturellen und sprachlichen Hintergrund. Das gesellschaftliche Miteinander von Mehr- und Minderheiten, die von un-

seren Vorfahren geerbt und von uns täglich neu zu schaffende kulturelle Vielfalt unseres Landes sind ein in dieser Form einmaliges Gut.

Wir fordern alle Brandenburgerinnen und Brandenburger und auch politische Verantwortungsträgerinnen und Verantwortungsträger auf, sich solchen Diskriminierungen entgegen zu stellen und sich öffentlich entsprechend zu positionieren. Wir appellieren an alle Bürgerinnen und Bürger, ihre Stimme nicht an Parteien zu geben, die einen solchen ausgrenzenden Wahlkampf führen.

Potsdam und Cottbus/Chóšebuz, 8. April 2014

65. jubilejny kongres FUEN w Flensburgu

Lětuši 65. jubilejny kongres FUEN, Federalistiskeje unije europskich narodnych skupin, wotmě so wot 7. do 10. meje 2014 w Flensburgu. W nošerstwje tamnišeje organizacije Danow w Němskej (SSF) a organizacije Němcow w Danskej (BDN) bu wón zhromadnje wuhotowany. Hosćiceljo móžachu 200 hosći z 30 krajow na kongresu witać. Kongres stejše zdobom w znamjenju 150. róčnicy bitwy pola Düppela, hdžež běchu Prusojo za swój čas z namocu Danow porazyli a z tym zakład za wutworjenje němskeje wulkomocy položili.

Na přěnim wječoru witaše prezident Federalistiskeje unije europskich narodnych mjeńšin, Hans-Heinrich Hansen, delegatow a hosći. Přizamknjachu so wot mjeńšinowych organizacijow wuhotowane „wiki narodow“. Tež serbska delegacija pod nawodom předsydy Domowiny Dawida Statnika swójske stejnišo z informacijemi wo Serbach wuhotowaše a slódné kuski z Łužicy poskići.

Na přěnim dnju kongresa powita prezident Hans Heinrich Hansen dalšich wuznamnych hosći z politiki, mjez nimi tež noweho zamołwiteho zwjazkowego knježerstwa Němskeje za přesydlencow a narodne mjeńšiny, Hartmuta Koschyka. Čestni hosćo přednjesechu postrowne adresy.

Přizamknj so aktualna hodžina, kotraž běše brizantnej situaciji na Ukrainje wěnowana. Mjez řečnikami witaču zastupjerjow tamnišich narodnych mjeńšin, kiž rozprawjachu wo swojim aktualnym položěnjem. Zastupjer Krimskich Tatarow rysowaše dosć wobšěrnje situaciju z wida tuteje mjeńšiny. Z jeho wida nimaja Ukrainjenjo a narodne mjeńšiny mjezsobu žanežkuli konflikty. Konflikty wuchadžeja hłownje z mócnarskeho počinanja jednotliwcow, kotřiž wužiwa tuchwilnu hospodarsku krizu w Ukrainje za dalši profit a wosobinske profilowanje na kóšty ciwilneje ludnosće. Tež němski zastupjer narodneje mjeńšiny w Ukrainje so tutomu stejšiču přizamknj. Jim dze wo zhromadnosć wšitkich narodow a narodnosćow w jednym kraju. Za tute stejšičo žnějštaj wot hosći a delegatow

připóznace a přilubjenje, w jich zmysle so z naležnosću dale zaběrać a so wo to prócować, zo k wočakowanemu dialogej na měrliwje wašnje dóndže.

Wotlěwa: Předsyda Serbskeho młodžinskeho towarstwa Pawk K. Heelemanec, wjednica běrowa FUEN S. Šenkec, člon Serbskeje rady Braniborskeje M. Nowak, člonka prezidija Domowiny a wjednica projekta „Language diversity“ J. Waldzic, předsyda Domowiny D. Statnik, člon prezidija Domowiny M. Kóńcař, jednačel Domowiny a wiceprezident FUEN B. Cyž a sobudželačerkka projekta „Language diversity“ M. Kowarjec na kongresu w Flensburgu. **foto:** FUEN

Na druhim dnju wopytachu delegaća a hosćo wopomnišo pola Düppela, hdžež móžachu so we wustajeńcy wo tehdyšej bitwje a surowym wukóncu za danski lud informować.

W popołdnišim wuradźowanju w danskim měsće Sønderbørg wěnowachu so dale europskim naležnosćam. W rozmołwnymaj podijomaj witaču dalšich hosći, zastupjerjow parlamenta EU kaž tež regionalnych statnych struktur, kiž rysowachu nazornje třebne kroki FUEN do přichoda, chcemy-li sylnjenje mjeńšinowych prawow na europskej runinje docpěć. FUEN je wólbne naprašowanja po wšej Europje kandidatam Europskeho parlamenta podała. Wočakuja so wotmołwy, kiž su zakład dalšeho zhromadneho jednanja. Tež w naležnosći wutwara europskeho prawa na zakładze iniciatiwy Minority SafePack da so slědować, zo njeje tuchwilu europska komisija spóznała znamjenja časa, přez wutwar tutech prawow dalšim konfliktam w Europje zadžěwać, kaž je tuchwilu w Ukrainje dožiwjamy. Konkluzija za člonow prezidija a wšitke organizacije FUEN na kongresu běše, zo mamy dale a zaměrišo wo tute prawa wojować.

K zakónčenju Europskeho dnja mytowaše so pječ najlěpsich zapodatych přinoškow we wobłuku MiLaS-projekta. Za njón bě so 31 krótkofilmow k wuznamej mjeńšinowych řečow zapodało. Přenje město džělešej sej

Šula Ludwiga Andresena němskeje mjeńšiny w Danskej z kruhom „Synnejysk kaffeboe“ a Lisiana Demiraj z Albanskeje z „Ai – He“. Druhe město wudoby sej serbski poskitk – přinošk Ignaca Wjesele na lětušim Jolka-swjedženju z titulom „Čekń dom“. Interpret sam a serbskej rjanolince tutón přinošk live na jewišću předstajichu.

Na třěcim dnju kongresa přewjedže so delegatna konferenca. Člonoj prezidija podachu wobšěrnju rozprawu wo zdokonjanym džěle a wuspěšnje přewjedženych projektach. Zdobom pokazachu na dosć naročne nadawki hač do přichodneho kongresa, kotrež zhromadźizna schwali. Hłowny zaměr je, docpěć wurunanu hospodarsku bilancu na wukónc lěta 2014 a za přichod

třebne fincielne resursy za institucionalne džělo sekretariata. Přez nawabjenje dalšich sponsorow a spěchowarjow na krajnych knježerstwowych runinach maja so tajke ramikowe wuměnjena stworić, zo móže FUEN dale a lěpje swojej cyłkowej zamołwitosći wotpowědować. Jako wulke solidarne zjednoćenstwo chce dale na dobro wšitkich přišlušnych organizacijow narodnych mjeńšin skutkować a zdobom politikarjam być spuščomny partner při wotstronjenju najwšelakorišich konfliktnych položenjow narodnych mjeńšin w Europje. Delegaća potwjerdžichu, zo njeměla FUEN spuščić zaměr skórzby přećiwo komisiji EU, kotraž bě žadanja za skrućenje mjeńšinowych prawow we wobłuku iniciatiwy Minority SafePack wotpokazała. Nimo toho buchu na konferency dalše tři organizacije do FUEN přiwrzate a sydom rezolucijow wobzamknjene, kiž běchu jednotliwe organizacije zapodali. Tež rezolucija, kotruž zapoda prezidij FUEN, bu jednohlósnyje schwalena.

Kongres zakónči so ze swjedženskim zarjadowanjom k 65. róčnicy založenja FUEN z kulturnym wobrubjenjom orchestra Danskeho šulského towarstwa. Tež tu witaše prezident Hans Heinrich Hansen rjad hosći, kiž zajimy FUEN podpěruja a spěchuja.

Bjarnat Cyž
wiceprezident FUEN

► www.fuen.org

30. jubilej MENS woswjećili

Lětsa ma Młodžina europskich narodnych skupin (MENS) wšu přičinu k swjećenju. Přičina je 30. jubilej europskeje organizacije, kotryž bu na jutrownym seminarje w pólskim Opolu woswjećeny.

Wot 12. do 18. jutrownika nježeńdžechu so jenož nětčiše člonske organizacije, ale tež něhdyši člonojo, předsyda kaž tež hosćo z cyleje Europy, zo bychu sej nazhonjenja wuměnjeli. Zarjadowanje wuhotowa lětsa młodžinska organizacija němskeje mjeńšiny w Pólskej. Cyłkownje wobdžěli so něhdže 80 młodostnych a hosći na tydženskim programje.

Ze stron Serbow wobdžělichu so na jubileju Alena Pawlikec, Bjarnat Cyž, kotryž je zdbom wiceprezident Federalistiskeje unije europskich narodnych skupin (FUEN), Judith Wałdzic, Madlenka Kowarjec a Katleń Wawrikowa. Dale běchu na seminarje Rejzka Lipičec, kotraž je komisarka za džělowu skupinu komunikacije, Krystof Čornak, Daniel Nuk, Kristin Heeleanec, Jan Wowčer a Gregor Kliem. Gregor je nowy člon PAWKa, pochadza z Dešna a skićeše z tym wita-

nu móžnosć, tež delnjoserbsku młodžinu na europskej runinje zastupować. Oficialne wotewrjenje wotmě so w Opolu w měščanskim zarjadnistwje.

Młodostni zaběrachu so w džěłarničkach z temami kaž mjeńšinowe prawa abo motiwěrowanje k nałožowanju mjeńšinoweje řeče kaž tež mjeńšinowa řeč w medijach. Džěłowa skupina za politiku zaběraše so z bělej knihu a ze strategiju MENS. Za noweho předsydu wuzwoli hłowna zhromadźizna MENS mlodeho korutanskeho Słowjenca Matica Germovšeka. Dale buchu městopředsyda, pokladnik kaž tež komisar džěloweje skupiny politiki woleni. Nowemu předsydstwu MENS přisłuša znowa Serbowka Rejzka Lipičec jako komisarka za komunikaciju. Kulturny program wobsahowaše mjez druhim

Mjez wobdžělnikami lětušeho jutrownego seminaru Młodžiny europskich narodnych skupin (MENS) běchu člonojo serbskeho młodžinskeho towarstwa Pawk z. t. (wotlěwa): Kristin Heeleanec, Gregor Kliem, Daniel Nuk, Rejzka Lipičec, Jan Wowčer a Chrystof Čornak. foto: R. Lipičec

wodženje po šleskim měsće Opole. Nimo toho wopytachmy wopomnišćo Centralny muzej wo wójskich jatych we Łambinowicach.

Za člonow PAWKa běše to wuspěšny tydžeń. Njenastachu jenož nowe přecelstwa, ale za Serbow bě to zdbom přihot na 20. jubilej, kotryž chce serbske młodžinske towarstwo lětsa w lěcu woswjećić. **K. Heeleanec**

Na padłych pólskich wojakow spominali

Zhromadnje spominachu pólscy hosćo a zastupjerjo Domowiny, mjez nimi člonce župneho předsydstwa Zala Cyžowa a Trudla Kuringowa (srjedza) kaž tež předsyda Dawid Statnik (naprawo), w Chrósćicach na padłych pólskich wojakow. foto: Clemens Škoda

Delegacija z pólskich Žarow přijědže 28. apryla do Chrósćic, zo by při pomniku na Fulkec hórce na swojich padnjonych wojakow spominała. Kónc II. swětoweje wójny bě tu něhdže 2 000 pólskich wojakow přez němske wójsko na brutalne wašnje swoje žiwjenje přisadziło. Wopomnjenske zarjadowanje so hižo štwórte lěto zhromadnje ze župu „Michał Hórnik“, zastupjerjemi

gmejny Chrósćicy a něhdže 150 hosćimi z pólskich Žarow a wokoliny přewjedže. Šulerjo Serbskeje zakładneje šule „Jurij Chěžka“ Chrósćicy pod nawodom wučerki Wórše Wićazoweje zahajichu swjatočnosć ze swojim programom. Předsyda Domowiny Dawid Statnik a člonka předsydstwa župy „Michał Hórnik“ Zala Cyžowa postrowištaj přítomnych w serbskej a pólskej řeči. Na wopomnjenje padnjonych wojakow položichu so kwětki a wěncy při pomnikomaj. Tež hóstny chór ze Žarow wopominanje ze spěwami wobrubu. Někotři weteranojo podachu dohlad do tehdyšeje struchleje situacije. Po tym podachu so přítomni na wopomnjensku Božu mšu za wopory poslednjeje swětoweje wójny do wosadneje cyrk-

wje. Božu mšu swjećeše wójskowy měšnik w pólskej řeči. Po kemšach položichu naši pólsky přeceljo kwětki pod taflu při cyrkwinskej wěži, kotraž je wěnowana Janej Pawołej II., kiž bě 1975 jako Krakowski kardinal Karol Wojtyła Chrósćansku wosadu wopytał. Přizamkny so krótke wopominanje při rowje monsignore Měrcina Salowskeho.

Wopomnišćo za pólskich padłych wojakow w Chrósćicach bu 1967 jako přěni pomnik, na kotrymž su wopominanske słowa w serbskej, pólskej a w němskej řeči napisane, poswjećene. 1980 bu dalši pomnik, 6 metrow wysoki, w formje křídla worjoła postajeny. Architekt běše Drježdžanski wumělc Johannes Peschel. Organizator wopomnjenskeho zarjadowanja ze stron našich pólskich přecelow je „Kresowe Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze“ pod nawodom předsydy Józefa Tarniowego. Naše zwiski z tutym towarstwom a městem Žary wobsteja hižo něšto lět. W běhu časa smy je přez mjezsobne wopyty při kulturnych wjerškach, rónicach a na zarjadowanjach skrućili. **Z. Cyžowa**

Swjedžen serbskeje rěče w Barće

Na zakładnej šuli w Barće wotmě so dnja 6. meje swjedžen serbskeje rěče. Na njón běchu sej šulerjo tež svojich kmótfow přeprošyli, mjez nimi dr. Ruth Thiemanowu (srjedža).

Na zakładnej šuli w Barće wotmě so dnja 6. meje swjedžen serbskeje rěče. Projektny džen wopyta 46 šulerjow 1. do 4. lětnika, kiž so na serbščinje wobdželeja.

Wučerka Angelika Šoćina rano hosći a serbskich kmótfow šule witaše. Šulerjo předstajichu serbske spěwy a reje, kiž běchu nawuknyli.

Jako kmótfra Bartskeje šule běchu Róža Pinkawina, Marlena Wiesnerjowa a dr. Ruth Thiemanowa přitomni. Woni šulerjow prawidłownje wopytuja a jich w serbščinje přewodźuja. Při tym wobdželeja so na projektnych dnjach,

na kermušu w šuli abo w jednotliwych učebnych hodzinach a ze šulerjemi serbsce rěča. Direktor Michael Biskop wuzběhny, zo je wažne, zo džěci serbščinu tež zwonka wučby słyša. Tak widža, zo so wšědny džen woprawdže serbsce rěči. Wjetšina šulerjow je z němskich swójbow. Dopoldnja rozdžělchu so šulerjo do skupinow.

Křesćan Krawc čitaše ze swojeje knihi „Das Ende vom Paradies“, kiž hraje w kónčinje wokolo Hućiny, a rozmołwješe so ze šulerjemi. Michaela Hrjehorjowa z Rěčneho centruma WITAJ bě zwučowanja w serbščinje za šulerjow přihotowała. Tak zestajachu mały serbski słowničk.

„Mi je napadnyło, kak derje šulerjo ze zesylnej serbščinu serbske słowa wurěkuja. To je wosebje zaslužba wučerki Angeliki Šoćineje“, rjekny dr. Ruth Thiemanowa.

WITAJ-skupina pěstowarnje z Malešec so tohorunja na tutym dnju wobdžěli.

Zanjese šulerjam spěw, a wšitcy hromadže z wučerku paslachu. Swjedžen skónči so na šulskim dworje ze serbskim kołom a zhromadnej šewskej reju ze šulerjemi, wučerjemi, kmótfami a pěstowarskimi džěćimi.

tekst a foto: Katja Liznarjec

48. olympiada serbšćiny

Na 48. olympiadze serbšćiny wobdžěli so 40 šulerjow z Hornjeje a 13 z Delnjeje Łužicy. Hlowna tema bě woda, kotraž so mjez druhim na wuznamjenjenskim zarjadowanju 30.04.2014 na plakatach (hlej módre tafle w pozadku) předstaji. Jako atrakcija wopokaza so geocashing, organizowany wot SAEK pod nawodom Michala Cyža. Předsydka Serbskeho šulského towarstwa Ludmila Budarjowa přepoda wobdžělnikam wopisma. Patronat olympiady je přěni raz sakska statna ministerka za kultus a sport Brunhild Kurth přewzala. foto: SŠT/B. Handrik

Serbja w kónčinje hole a hatow – kolokwij w Stróži

W Domje tysac hatow w Stróži pola Hućiny wotmě so 15. meje zarjadowanje na temu „Serbja w kónčinje hole a hatow – wo stawiznach, rěči a kulturje regiona“. Ze šěrokim spektrumom temow wěnowachu so wědomostnicy Serbskeho instituta kónčinje hole a hatow. Poda so dohlad do stawiznow a wužadanjow za kónčinu.

Peter Heyne, nawoda Biosferoweho rezerwata Hornjołužiska hola a haty, chwaleše, zo so regionalne stawizny a kultura Serbow w Domje tysac hatow předstajeja. Na zarjadowanje bě přeprošy biosferowy rezerwat, kiž dósta podpěru Serbskeho instituta a župy Budyšin.

Prěni wotrězk kolokwija zaběraše so z temu rěč. Dr. Edmund Pjech přednošowaše wo šulskich stawiznach dwurěčneje Hornjeje Łužicy (1918–2014), džiwajo wosebje na kónčinu hole a hatow. Pokaza na to, zo bě serbšćina tu něhdy kruće zakótwjena. W lětach 1880/1894 běchu

W běhu kolokwija dnja 15. meje w Domje tysac hatow w Stróži wotewrě so wustajeńca Serbskeho muzeja „Serbska hola – slědy w pěsku“. Třeća wotprawa je kuratorka wustajeńcy Andrea Pawlikowa.

nimale wšitcy wobydlerjo Hućiny a wokoliny Serbja. Wot lěta 1964 ličba wobdžělnikow na wučbje serbšćiny razantnje spadowaše. Tuchwilu ma rewitalizacija rěče pozitiwnu tendencu. Pod titulom „Serbšćinu wučić a wuknyć“ přednošowaše dr. Jana Šoćina. Kublanje džěci w němskej wokolinje rysowaše na příkladze modela WITAJ. Jasne bě dopóznaće, zo so wuwučowanje serbšćiny w kónčinje hole a hatow na zakładnu šulu wobmjezuje a so po tym hižo

njepokročuje. Zajim za nawuknjenje a wobknježenje serbšćiny pak bjezdweła je.

Dr. Ludwig Ela staji wšitkim prašenje, što lokalna elita wo stawiznach a kulturje Serbow wě. Dr. Susanne Hozyna porěča k serbskim powěšćam a powěšćowym figuram. Dr. Ines Kellerowa předstaji serbsku drastu kónčinje hole a hatow. Trudla Malinkowa pokaža na příkladach z wobrazami serbske napisy w cyrkwjach a na pohrjebniščach wokoliny.

Mjenowaše Hendricha Božidara Wjelu kaž tež Korlu Awgusta Kocora, kotrehož mjeno šulski muzej w Stróži nosy, jako wuznamnej wosobinje kónčinje.

Dohromady wobdžěli so na zarjadowanju něhdze 40 zajimcow. Přednoški běchu w němskej rěči. W běhu zarjadowanja wotewrě so wustajeńca Serbskeho muzeja „Serbska hola – slědy w pěsku“.

tekst a wobraz: Katja Liznarjec

Mašica Serbska jo měta głownu zgromažinu

Głowna a rownocasnje wólbna zgromažina Mašice Serbskeje jo była dnja 13. junija w Chóšebuzu. Pšedsedař Mašice dr. Pěť Šurman jo pódal rozpšawu za zajžone lěto, kenž how wózjawijomy. Jogo su znowego wuzwólili ako pšedsedarja Mašice, zastupujucej pšedsedarce stej dr. Christiana Piniekowa a Antje Kellowa.

Jaden wjerašk našogo žěla w zachadnem lěse jo była **głowna zgromažina** Mašice Serbskeje, 7. junija 2013, w Chóšebuzu. Až jo pšišlo 10 cłonkow a 10 gósci, mj. dr. pšedsedař Domo-winy a řed dalšnych młodych pód 40 lětami, jo nas ako organizatorow wjelgin wjaseliło. Słyšali smy pšednosk našogo cłonka Měta Nowaka, wjednika WITAJ-centruma w měsće, k temje „Móžo šula rewitalizěrowaš dolnoserbšćinu?“, ku kótaremuž jo se teke wjele diskutěrowało. Pó tom jo pšedsedař Mašice pšed pšibytnymi rozpšawjał k zachadnym a planowanym projektam.

10. septembra 2013 jo woglědało **cel-kowne pšedsedarstwo** Mašice/Mašice do dolnoserbškeje redakcije RBB w Chóšebuzu. W rozgronje z Helmutom Hennebergom a Marion Stenselowej jo se mj. dr. na to pokazało, až kwalificěrowany dorost z dobrymi znašami w dolnoserbškeje rěcy felujo.

Dalšny wjerašk jo był centralne **cesne zarědowanje** našogo wědomnostnego towaristwa k pšepódaseju wšykných w lěse 2013 wupisanych mytow za fachowe žěla k serbskej tematicy, a to 27. nowembra w Chóšebuzu. Dej se wuzwignuś, až su pšišli wšykne mytowane z Dolnjeje Łužyce. Togodla jo głowne pšigótowańske žělo lažało w rukach Mašice. Pó póstrowjenju z boka pšedsedarja Jana Malinka stej dr. Christiana Piniekowa a dr. Pěť Šurman pšednjasej lawdacije za myta *Arnošta Muki* (za Měta Nowaka) a *Bogumila Šwjele* (za wuknicu Dolnoserbškego gymnaziuma, Francisku Neugebauerow). Prědny raz smy teke pšepódali pšipóznowańske myto za wobej myše

Mašica Serbska je po dlěšej přestawce z nowej internetnej prezentacije zaso online (www.macica.sorben.com). Towarstwo předstaja so w hornjo- a delnjoserbskej a zdžěla w němskej rěči. Domowina skići pod swojim portalom serbskim sobustawskim towarstwam móžnosć, swójske internetne strony wuwijać, štož je Mašica přiřwala a z pomocu Claudije Knoblochec z Domowinskeho zarjada do skutka stajila. Nimo toho ma Mašica Serbska wotnětka nowu mejlowu adresu. dr. Anja Pohončowa

► macica.serbska@web.de

(za Anne Sprengerowc resp. za Caroline Harpojce a Tobiasa Broskego). Žěk za sobužělo w pšusužowańskej komisiji za myto *Bogumila Šwjele* słyša Mariji Elikowskej-Winklerowej, Antje Kellowej a pšedsedarjoju Mašice. Musymy pak pšiwdaš, až wabjenje za zarědowanje njejo było optimalne, což pótrjefijo wupominanje, to teke ako celotowaristwowe zarědowanje woglědaš.

Dolnoserbška rěčna komisija (DSRK)

Smy naražili a pomjenowali nowuju cłonkownu, dr. Piniekowu ako wjednicu ABC a dr. Tomčika z Instituta za sorabistiku na Lipsčanskej iniwर्सise. Wósebnny žěk słyša Mětoju Pernakowu a dr. Ani Pohončowej, kenž stej dwa lětzasetka zwěrnje w DSRK statkowalej.

Serbske pomniki

Z boka žěloweje kupki *Serbske pomniki města Chóšebuz*, žož pšedsedař Mašice južo lěta dlujko sobu žěla, su pšigótowanja za cesne wóswěšenje **pultowego kamjenja** (Pultstein) za fararja Wylema Nowego na pódpólnocnem kjachobje w Chóšebuzu wótzamknjone. Kamjeń južo lažy. Cesne zarědowanje se pšigótujou.

Mimo toho statkujou južo zasej někotare lěta žělowa kupka *Znankstwa serbskeje rěcy, kultury a žywjeńskich wašnjow w Dolnej Łužycy*, kótaruž nawjeduju-

tej Mašicarja Sylka Polencojc-Laubensteinowa a dr. Pěť Šurman. Smy w pšaňanju pšipóznaša **cesnego rowa** (Ehrensgrab) za Benjaminu Běgarja, slědnego serbskego fararja a Mašicarja we Wětošowje, a za tam statkujucego serbskego molarja Wylema Šybarja wjeliki kšac dalej pšišli. Měšćańska rada jo mjaztym na kóńcu 2013 wótpowědne wustawki k tomu wobzamknuła, kenž plaše wót zachopjenka togo lěta (*Neue Vetschauer Nachrichten*, 16.11.2013, nr. 11). To njenamaka doněnta žedne pširównanje w našych stronach, na pš. teke nic w Chóšebuzu. Pozitiwne rozsuzenje za wobej wósoobje z boka nowowóloneje měšćańskeje rady Wětošowa wótcakujomy w septembrje togo lěta.

Na kóńcu rozpšawy cu se wužekowaš pla wšykných, kenž su žělabnosć Mašice Serbskeje w Dolnej Łužycy sobu njasli. Stej to wósebnje Antje Kellowa a dr. Christiana Piniekowa ako cłonka pšedsedarstwa Mašice. Mimo togo słyša žěk tym, kenž w šichem ako Mašicarje žělaju, tak na pš. z fachowymi pšinoskami w serbskich a nimskich publikacijach (glěd. na pš. dr. Doris Teichmannowu: *Wjelika historija a jaden Wětošojski wósrjež njeje. Johannes Bocatius 1569–1621*, Budyšin 2013).

dr. Pěť Šurman
pšedsedař Mašice Serbskeje

Mustwo „Pawka“ dobydnjo pokal Domowiny

Wolejbalowe pólo ako zmakanišćo

24. maja jo pšepšosyl mložinski aktiw Domowinskeje župy Dolna Łužyca zasej na swój mjaznym tradicionelny wolejbalowy turněr. Tenraz jo se zejšło 8 mustwów na sportnišću w Prjawozu. We jsy lošnskego dobyšarja su namakali nejlěpše wuměnjena za swójo wuběžowanje. Dwě grajnej póli stej stojalej mustwam k dispoziciji a tak jo było móžno rownocasnje w dwěma kupkoma na pěsku a na tšawje wójowaš wó dojspiše polfinala.

Prědny raz wobžěliło jo se na toš tom turněrje teke mustwo z Górneje Łužyce. Serbske mložinske towaristwo „Pawka“ jo psijěło ze šesćomi gólcymi Budyšynskego Serbskego gymnazija do Dolneje Łužyce. Wóni su se měřili w pšedrunže z mustwoma z Hochoze a Rogozna a ze šestku wuknikow 11. lětnika Dolnoserskego gymnazija, pšicomž sy malsnje zawupytnul, až stej wobej gymnazialnej mustwje w swójej kupce faworita na dojspiše polfinala. W kupce B jo se wuběžowała šestka domacneje Prjawoskeje domowinskeje mložiny z mustwoma z Drjenowa a z Janšojskimi wolejbalistami.

„Wótmysl takego zarědowanja jo, až pšidu naše mložinske kupki gromadu, až se mjazsobu lěpjej zeznawaju a snaž teke wó dalšnych zgromadnych aktiwitach rozmysluju,“ groni mložinski koordinátor župy Dolna Łužyca z. t., Helmut Matik a dodajo dalšny wótpoglěd turněra: „My mamy lětos přědny raz teke górnoserbske

mustwo a skóncnje zasej jednu šestku Dolnoserskego gymnazija how. Mója nažeja žo pšisku do toho směra, až wóni do kontakta pšidu, se wuměnjaju a snaž jedna tradicija z toho nastanjo. Mimo togo jo to za naše młodostne pšecaj jaden ‚aha-efekt‘, gaž wóni wiže, až młode luže w jich starstwj mjazsobu serbski powědaju.“ Mložinski koordinátor sam jo se teke wjaselił wusokemu grajnemu niwowoju turněra, což jo se wósebnje pokazalo w finalnem kole mjazy wuknikami DSG a Drjenojskeju mložinu a mjazy Pawkom a drugim Drjenowarjami. Wó pokal za tšeše městno su se pó napnětem grašu wjaselili wukniki Dolnoserskego gymnazija a „Pawkoje šestka“ jo se w tši sajžbach wudobyla cesć dobyšarja togo 8. wolejbalowego turněra.

Nažeja mložinskego koordinatora jo se na kóncu wěcej ako dopenila. Wukniki su se wucynili dalšne termíny zmakanjow, pšepšosenja su se wugronili na 20. jubilej „Pawka“ a na Domowina-cup w juniju. Na Schadžowanku do Budyšyna coju se Chóšebuske dojš a z wust młogego wuknika jo bylo teke słyšaš žycenje za wusćejšymi póšěgami k Serbskem gymnazijujo w Budyšynje.

Z tym wuslědkom su byli teke organizatory wjelgin spokojom a mógu se daš poľne wótmacha do pšigótow za Domowina-cup w balokopanju, kenž bužo 28. junija w Chóšebuz-Strobicach.

M. Kóncař

Młožinski klub

Domowinje přistupił

Ralbičanski mložinski klub přistupi dnja 23.04.2014 Kamjenskeje župje „Michał Hórnik“ a z tym třěšnemu zwjazkej Domowinje. Mložinski cyłk ma tuchwilu něhdže 40 sobustawow a zarjaduje přez cyle lěto wjacore kulturne wjerški w tutej delanskej wsy. Župne předsydstwo je klub přiwzało. Městožupanka a člonka zwjazkoweho předsydstwa Zala Cyžowa zwurazni swoje wjeselo ze zwólniwosće młodostnych a pokaza na to, zo su mjeztym wjacore młožinske cyłki samsny puć wolili: „Župa so z tym wo dalše womłodženje starosćić njetreba.“

Zastupjer Ralbičanskeje mložiny a zdobom jeje pokladnik Cornelius Poldrak rysowaše přičiny za tutón rozsud. Pokaza na to, zo přewahuje w Ralbičanskim mložinskim klubje serbska rěč a zo so serbska kultura haji. Čehodla njeměli tuž Domowinje, kotraž je serbski cyłk, přistupić? Dale rysowaše lěpšiny, kotrež jim z tutym sobustawstwom nastanu. Tak móže Ralbičanska mložina w přichodze swoje zarjadowanja přez Domowinu zawěšćić a spěchowanske srědki w zwisku ze župnej a skupinskej pawšalu požadać.

Z tym eksistuje po wjace hač 20 lětach zaso Domowinska skupina w Ralbičach. Přechadžaca je za čas politiskeho přewrótka džělać přestała.

D. Statnik

Na serbskich slědach w Berlinje

141. serbske blido srjedz junija w Berlinje njewotmě so w někajkej rumnosći, ale při najrjeńšim wjedrje pod hołym njebjom. Berlinska Serbowka Wórša Dahmsowa-Meškankec bě na pućowanje po polkupje Stralau přeprošyla, kotrejež přěni wobydlerjo běchu Serbja. Wobhladachmy sej wjesnu cyrkej, bohužel jenož wotwonka, dokelž tuchwilu tutón dnja 24. awgusta 1464 na swj. Bartołmja – potajkim před 550 lětami! – poswjećeny Boži dom runje wobnowjeja, kaž tež małe pohrjebnišćo. Na luće před pohrjebnišćom, kotryž oficialnje Wendenpark rěka, zetkachmy ludži, kotřiž so jogguju, kolesuju abo cyle jednorje při brjoze Sprjewje ležo wočerstwjachu. „W lěće 1992 bu Serbske blido

zaľožene“, dopomni so Gerat Mučišk, „zo bychmy móžnosć měli, serbsce rěčeć.“ Po 22 lětach tutón narok čim bóle wobsteji. Džesać króć wob lěto zetkawaja so profesor, farar, wučerjo, pilot, geologa, studenća, zahority Čech a rěčnje wobdarjeny Słowjenc – naličenje móhlo so pokročować – na stajnje žiwu rozmoľwu. Temow je dosć a nadosć, hač wuhlo, kaolin, serbski sejmik, serbska wučba a dalše. Rjenje je, zo je so horliwa Delnoserbowka rozsudžila, so prawidlownje na Serbskim blidze wobdžělać. Jako stajna čitarka Noweho Casnika je

Berlincy Serbja podachu so srjedz junija na polkupje Stralau, hdžež jim Wórša Dahmsowa-Meškankec (naprawo) stawizny tutoho rjaneho blečka zemje rozložili. foto: priwatne

drje wo tym wědzala, ale sej myslila, zo hornoserbsčina w diskusijach dominuje. 142. serbske blido budže 18. septembra 2014. Nadrobnosće sčasom zdžělmy. **Angelika Kurowscyna**

Z hrónčkami a jédnačkami – hrónčkami z 11 slowow – zakónčichu šulerjo Zakładneje šule Při Worjole „Handrij Zejler“ Wojerecy dnja 6. junija swój projekt, z kotrymž so wot februara zaběrachu. Na wšelakore wašnje ze znachu so ze žiwjenjom a literaturu čłowjeka, po kotrymž je jich šula pomjenowana, a běchu tež sami kreatiwni. Tak nastachu basnički, kiž su šulerjo serbsce a němsce spisali. Jednaja na přikład wo šuli, nalěcu, wo zwěrjach a hobbyjach. Wučerki jim při přeložowanju pomhachu. Hrónčka wustaja nětko w Zejlerjowej bróžni na ležownosći Domowinskeho domu na Drježdžanskej dróze 18 we Wojerecach. Na předstajenju wuslědkow a přeподачу wopismow šulerjam wobdžělichu so (zady wotlěwa) předsyda Domowiny Dawid Statnik, člonaj župneho předsydstwa Měrcin Herrman a Christina Šolčina, wjednica Rěčneho centruma WITAJ dr. Beata Brėzanowa kaž tež wučerka Regina Kummerowa. Projekt organizowašej šula a župa „Handrij Zejler“ zhromadnje. **foto: A. Kirschke**

Na slědach Handrija Zejlerja

Šulerjo 2., 3. a 4. lětnika Zakładneje šule „Handrij Zejler“ Wojerecy podachu so dnja 3. apryla na slědy Handrija Zejlerja (1804–1872) do Łaza. W Domje Zejlerja a Smolerja zhonichu wjele wo jeho žiwjenju. Wón njebě jenož farar, basnik, publicist a ratar, ale tež šulski inspektor a založer serbskeje narodneje literatury. Do namřěwstwa H. Zejlerja sluša nimo oratorijow, spěwow a basnjow wjace hač 200 fabulow. Šulerjo wobhladachu sej tež Zejlerjowy pomnik, jeho row a ewangelsku cyrkej, hdžež bě wón wot 1835 do 1872 z fararjom. Najprjedy postrowi člonka předsydy

stwa Spěchowanskeho towarstwa Dom Zejlerja a Smolerja Edith Kraus 51 šulerjow a jich wučerki, a Monika Aust z Łazowskeje folklorneje skupiny witaše jich z chłěbom a selu. Předsyda spěchowanskeho towarstwa Reinhard Schneider pokaza hosćom stajnu wustajeńcu wo Handriju Zejlerju. Werner Thomas rozloži jim stawizny pomnika a rowa. Člon wosadneje rady Günter Wjenk předstaji šulerjam stawizny a wosebitosće cyrkwy.

Šula organizowaše projektny džen zhromadnje ze Spěchowanskim towarstwom Dom Zejlerja a Smolerja z. t. a ze župu „Handrij Zejler“ Wojerecy. Župa Jakub Lorenc-Zalěski zarjadowanje podpěrowaše.

Předsyda Spěchowanskeho towarstwa Dom Zejlerja a Smolerja z. t. Reinhard Schneider, regionalna rěčnica Domowiny Christina Šolčina a šulerki Hańža Budarjec, Lilli Elli Langer, Paula Charlotte Kühne, Vanessa Huth a Paula Anna Kruscha we Łazowskej wustajeńcy. **tekst a foto: A. Kirschke**

Wopyt w ateljeju

„Džen wotewrjeneho ateljeja“ běše swjatki njedzelu. Džen pozdžišo sej Domowinska skupina Budyšin do džěłarnje Alojsa Šoły w Žuricach wuleća. We wutwarjenej bróžni pokazowaše Alojs Šoła (nalěwo) zajimowanym hosćom swoje najwšelakoriše drjewjane wumělske twórby – wot swěčnikow, nabožnych postawow a Božich narodkow hač k figuram a žonjacym aktam, rězbarjenych a z korjenjow, kaž tež mjezwočow a ćělow. Widzachmy tež džěłarnju a bohaty skład drjewja, zdžěla wjacore sta lět stareho. A zhonichmy tež wo jeho hudźbnym talence, kotryž bohužel jenož hišće na Nukničan Jolkaswedženju předstaja. „Waša bohata fantazija a wulka wušiknosć, z kotrejž z drjewom wobchadžeće, kak formy a figury w materialu widziće a kak je předstajeće, je wobdžiwajne a wšeje česće hódne“, praji po wopyće a dobrym kofeju a slódnym tykancu předsyda skupiny Hilža Nukowa (2. wotlěwa), džakuju so Šolčic mandželskimaj. **tekst a foto: Ł**

Prezentacija w Celovecu

„Prechod Übergang Prehod“ je titul Serbskich kulturnych dnjow, kotrež buchu 6. junija w korutanskej stolicy Celovecu (Klagenfurt) z třomi wustajeńcami wotewrjene a kiž hač do 20. awgusta traja. Wustajeńca „Serbja w Němskej“ a foto Jürgena Maćija a Maćija Bulanka předstajeja so w Domje architektury. W Domje wumělcow pak je widzieć wosebje načasne tworjace wumělstwo: wobrazy a skulptury šěsć serbskich wumělcow a Jana Buka. „Přez powěsć wo Krabaće sym jako džěco přeni raz wo Serbach słyšał a so pozdžišo za tutón nam bliski słowjanski lud dale zajimował. Nětkole sym zbožowny, zo móžemy bohátu serbsku kulturu w mojej domiznje přeni raz tak wobšěrnje prezentować. Europa regionow chce žiwa być, a projekt „Prehod“ je rjany kamušk w rječazu dalšeho wuwica“, praji iniciator zarjadowanjow Karl

Vouk – korutanski Słowjenc, architekt a sam wumělc – na zahajenje.

Marko Suchy jako direktor Założby za serbski lud, zastupjerjo towarstwow a politiki witachu w bohatej ličbje přichwatanych hosći, mjez nimi člonow towarstwow Słowjencow a Chorwatow, z kotrymiž pěstuje Domowina přećelske zwiski. Chrysta Meškankowa (foto), člonka Zwjazkowneho předsydstwa Domowiny, přednjese postrowne słowa w mjenje předsydy Domowiny. Direktorka Budyškeho Serbskeho muzeja Christina Boguszowa předstaji serbskich wumělcow a jich twórby.

K zarjadowanjam – přez lěćo budu hišće čitanja, koncerty a filmy sčěhować – bu wobšěrny katalog k wustajeńcomaj a z nastawkami wo stawiznach, literaturje, hudźbje, džiwadle a filmje zestajany a wudaty, a to přezcylnje třirěčny: serbsce,

němsce a słowjensce. Na připóznace Serbskich kulturnych dnjow pokazuja w katalogu postrowne słowa krajneho hejtmana Korutanskeje dr. P. Kaisera a ministerskeju prezidentow Sakskeje St. Tilicha a Braniborskeje dr. Woidke runje tak kaž to, zo je hižo zahajenje w tamnišej zjawnosći a w medijach wulku kedźbnosć zbudziło.

tekst a foto: **L**

Studenća slawistiki z Brna wopytachu Łužicu

Na wopyće we Łužicy poby wot 24. do 26. apryla 47 studentow Instituta za slawistiku Masarykoweje uniwersity z Brna. Dr. Petr Kalina a Josef Šaur skupinu na wuprawje nawjedowaštaj. Mjez druhim witaštaj jich člon Zwjazkowneho předsydstwa Domowiny Jurij Łušćanski a Manuela Smolina z Rěčneho centruma WITAJ w Serbskim domje. M. Smolina referowaše wo serbskim šulstwje a J. Łušćanski wodžeše skupinu po Budyšinje. Tež w Smolerjec kniharni, w Serbskim muzeju a w Serbskim instituće běchu čěscy studenća z hosćom a dóstachu wot nawodow serbskich institucijow wobšěrne informacije. Dale zetka so skupina z wučerjom čěšćiny we Łužicy Pavelom Šlechtu. Posledni dzeń wopytachu tež katolske serbske wsy, hdžež zetkach so mjez druhim z direktorom Chróšćanskeje zakładneje šule Měrkom Šmitom, fararjom Gabrišom Nawku a klósterskej sotru Filipu. „Ekskursija je so wobdźělnikam lubila a jich zajim za Serbow zbudžiła“,

Na kóncu swojeje wuprawy do Łužicy wopytachu studenća slawistiki z Brna pomnik Jakuba Barta-Čišinskeho w Lipju w Pančicach-Kukowje. foto: dr. P. Kalina

praji dr. Kalina. Młodaj docentaj Tomaša G. Masarykoweje uniwersity w Brnje organizowaštaj hižo třeci króć tajki zajězd na podlěšeny kónc tydženja do Łužicy. „Zajim studentow je znajmjeńša dwójce tak wulki, hač je městnow w busu“, praji docent Kalina, kotryž bě swoju disertaciju wo serbskich ludowych instrumentach napisał. Kontakty Domowiny do wukraja su tradicionelnje wosebje dobre

k člonam Towarstwa přećelow Serbow (SPL) w Praze a mjeztym tež k młodym zajimowanym studentam uniwersity w Brnje, kotrež rektor, muzikolog prof. Mikulaš Bek, rady podpěruje.

dr. Petr Kalina/Jurij Łušćanski

Dalše přinoški namakaće w digitalnym wudaću „Naša Domowina“, wozjewjene w mediatece pod www.domowina.sorben.com.

Impresum: Naša Domowina - Informacije třěšneho zwjazka • Informacije kšywownego zwězka • Informationen des Dachverbandes

Tu wozjewjene wosobinske mjenjenja njekryja so na kóždy pad z mjenjenjom wudawačela. Redakciski kónc: 14.06.2014

wudawačel/Herausgeber: Zarjad Domowiny • Zarěd Domowiny • Geschäftsstelle der Domowina

Postowe naměsto/Postplatz 2 • 02625 Budyšin/Bautzen • www.domowina.de

redakcija/Redaktion: Borbora Felberowa
tel. 03591-550 202 • faks: 03591-42408 • e-mail: felber-pr-domowina@sorben.com

lektoraj/Lektoren: Božena Braumanowa, Erwin Hanuš
zhotowjenje/Satz: Lausitz-Grafik, Melanie Kotissek • čišć/Druck: Lausitzer Druckhaus GmbH Budyšin/Bautzen

„Našu Domowinu“ namakaće w interneće pod www.domowina.de ► Dokumenty/publikacije Domowina spěchowane so wot Założby za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiražki Zwjazka, Swobodneho stata Sakskeje a Kraja Braniborskeje.

Serbski folklorny ansambl Slepó z hosćićelskeje gmejny

Impresije ze VII. mjezynarodneho festiwala dudakow

Ansambl Piepenböckez Hagenowa (Mecklenburgsko-Předpomorska) njedzelu w swjedzskem čahu

Česki ansambl Jihočeský soubor písní a tanců Úsvit

Finale njedzelu slušesće do wjerškow festiwala. Moderatorce běštej Gisela Kottissekowa a Juliana Kaulfürstowa.

Folklorna skupina Hrvatski gajdaški orkestar z Chorwatskeje

Wot 21. do 22. junija wotmě so w Slepom VII. mjezynarodny festiwál dudakow. Na nim předstaji 14 ansambłow ze sydrom krajow swoju krasnu folkloru na dudach a dalšich instrumentach kaž tež z rejemi a spěwami. foto: W. Kottissek

Na zhromadne postupowanje so dojednać

Člonka Budyskeje měšćanskeje rady dr. Susanne Hozyna poda dnja 30.04.2014 w Budyšinje měšćanskej radže rozprawu džěloweho kruha za serbske naležnosće za léće 2013/14, kiž tu we wujmkach wozjewimy:

1) Mjezsobu rěčeć

Smy sej na posedženja w zaštych pjeć lětach přeco zaso hosći přeprašowali – reprezentantow serbskich institucijow a towarstwow, zamołwitych za turistiku, kulturnych wědomostnikow, wjednika referata za serbske šule sakskeje kubłanskeje agentury, člonow džěloweho kruha za serbske naležnosće woktrjesa Budyšin –, zo bychmy so wo situaciji we wotpowědnym wobłuku

informowali. Příklad za tajku „rozprawu wo situaciji“ z přinoškom předsydy Serbskeho ewangelskeho towarstwa Měrcina Wirtha k situaciji ewangelskich Serbow w Budyšinje předleži. To je dobry příklad za na problemy orientowane wašnje zhladowanja, kaž sej je doraznje přejemy.

2) Zhromadny projekt

Šulerska slědžerska tura „Zhromadnje – Gemeinsam“ so po wuspěšnej přenjeje turje, skónčeneje w juniju 2011, nětko w šulskim léće 2013/14 druhi raz přewjedže. Štyri skupiny su na naše wupisanje reagowali: ze Schilleroweho gymnazija, Melanchthonoweho gym-

nazija, z Ewangelskeje srjedźneje šule a ze spěchowanskeje šule za duchownje zbrašenych – poslednja planuje tydženski projekt k serbskim temam. Projekt „Zhromadnje – Gemeinsam“ je w zamołwitosći serbskeho džěloweho kruha a z tym projekt Budyskeje měšćanskeje rady.

dale na str. 12

36. swjedžen serbskeje poezije

Basnikej a publicistej Janje Skali (1889 – 1945) je wěnowany lětuši 36. swjedžen serbskeje poezije, kotryž organizuje Zwjazk serbskich wumělcow. **Wšě terminy pod**

► www.zsw-skb.de

3) Zasada našeho džěła: kritiska refleksija

Kóždye druhe lěto so w Budyšinje Mjezynarodny folklorny festiwal zahaji. Wyši měščanosta čah hosći, kiž so před Serbskim domom na Póstowym naměšće zestupa a potom po dróhach hač k radnicy čehnje, wita. Po někotrych rejwanskich pokazkach dze potom dale k Hrodej, hdžež so wječor na jewišću, kiž je tam za lěčne dźiwadło natwarjene, zahajenske zarjadowanje přewjedze, bohužel stajnje před poměrnje mało publikumom. Dyrbimy tuž přeprowować, hač njeskića wopyt folklornych skupinow z cyłego swěta Budyšinje wjac šansow, hač přecelne postrowne słowa a rědko wopytany wječorny wustup. Snadž je na centralnišim městnje jewišćo třebne, ewtl. tež w hinašim času.

Ke kritiskim refleksijam słuša tež tema prezentacije města w interneće. Polacy, Češa a Slowakojo serbske teksty snano dosć derje zrozumja. Informacije, kiž přesahuja turistow zajimowace zakładne daty, móža sej naši susodza tuž ze serbskeje strony wučitać. Tuta dyrbjała so zaso po wobjimje a kwalicie po němsskorěčnej prezentaciji orientować. Adresat serbskorěčnych stronow je wobydler města a nic „jenož“ hósć. Tohodla dyrbjeli jemu samsny serwis kaž Němcam poskićeć, zo bychu so w swojej maćeršćinje wo svojim měsće informować móhli.

Štóz je dwurěčny, ma wulke lěpšiny. Njeměnu z tym wuknjenje rěčow w šuli, ale žiwjenje we wjacerěčnej wokolinje. Džěći, kiž w zažnym džěcatstwje wjacore rěče dožiweja, wutworjeja wosebite receptory k rěčnemu zeznawanju. W zasadze woni bórže słowa formulować započnu, najpozdzišo w předšulskej starobje pak rozeznawaja mjez rěču maćerje abo nana, rěču w swójbje a rěču druhich džěći we wsy resp. mjez rěču doma a w pěstowarni. Tomu so přidruža rěč modernych medijow. W swětowym měridle su „jednorěčni“ w mjeńšinje. Začuwamy jako zdwórliwe a prawe, hdyž dwurěčny – mjenujcy Serb – swoju maćeršćinu w přitomnosći Němcow zanjechuje. „Či móža tola wšitcy němssce!“ Haj, Serbja maja tutu lěpšinu porno jednorěčnym. A na žadyn pad njeměli so tuteje lěpšiny wzdać! To pak žada sej wjac hač jenož liberalne zhladowanje jednorěčneje wjetšiny. Logiske by było, na tym džělać, wone deficity přewinyć a

wšitko za naše džěći a wnučki činić, zo móža w dwurěčnej atmosferje wotrosc, zo móhli přichodnje čím bóle lěpšinu wužiwać, z dwěmaj rěčnymaj systemomaj we hłowje agěrować a kóždu dalšu rěč lóšo nawuknyć.

4) Za polěpšenje dwurěčnych napisow
Čłonojo džěloweho kruha so zasadnje za polěpšenje dwurěčnych napisow zasadžuja. Tuta tema bě čezišćo diskusije na wjacorych posedženjach. Pućniki w Budyšinje zložuja so na koncept, kiž bu 18. januara 1999 wot twarskeho wuběrka schwaleny. W nim rěka: „Hdyž so na měščanske džěle abo serbske zarjadnišća (na přikład Němsko-Serbske ludowe dźiwadło) pokazuje, so mjeno tež w serbskej rěči podawa; druhe cile so přidatnje w serbsčinje njepodawaja.“ Namjetujemy, nětko po 15 lětach, slědowacu formulaciju: „Pućniki w měsće wuhotuja so zasadnje w němsskej a serbskej rěči.“ Serbski přeložk wjac hač 50 cilowych pomjenowanjow přez sobudžělaćerjow Serbskeho instituta mi předleži, jón dóstanje knjez Böhmer za zamołwitych w porjadniskim zarjědže.

5) Přeca za přichod

Třebna je koncepcija k prezentaciji serbskosće w zjawym rumje. Prawidłowne zetkanja ze zastupnikami Domowiny jako připóznatej zastupnicu zajimow su třebne, zo bychu so mjezsobne wočakowanja wuměnjeli a nastupajo Budyske naležnosće zhromadne postupowanje dojednalo. K tomu słuša zhromadne džělo z Budyskej informaciju a Serbskej kulturnej informaciju, kiž je w nošerstwje Załožby za serbski lud, abo tež planowanje zahajenskeho wječora folklorneho festiwala a druhe předewzaća.

3. měrca 2016 budu 200. narodniny Jana Arnošta Smolerja. Smoler, kiž 1884 w Budyšinje zemrě a kotrehož row je na Hrodzišku, słuša k wodzacych wosobinam serbskeho kulturneho žiwjenja. Wón založi 1851 w

Budyšinje nakładnistwo z čišćernju a kniharnju a pěstowaše bujnu duchownu wuměnu z literatami a wědomostnikami nimale wšěch slowjanskich krajow runje tak kaž ze zastupnikami němsskeje romantiki. Narowny pomnik dyrbi so wobnowić; njewotwisnje wot toho dyrbjało so wotpowědne počesćenje tutoho wuznamneho kubłaneho Budyskeho měščana přihotować.

Nimo toho budže město zhromadnje z džělowym kruhom za móžnosću pytać, hudźbneho wědomostnika a komponista Jana Rawpa zjawnosći do wědomja zjawnosće zwołać, snadź we wobłuku hudźbneje šćežki.

Džakuju so za zwólniwość k diskusiji a aktiwne wobdžělenje svojim koleginam a kolegam w měščanskej radže Georgiji Brauerowej, dr. Beáce Brězanowej a Hansej-Eberhardej Kaulfürstěj kaž tež so wo serbske naležnosće Budyšina staracym wobydlerjam Měranje Cušcynej, Markej Kuringej, Stefaněj Malinkej, Handrijěj Nowakej a Měrcinej Wirthěj. Nic mjenje wutrobny džak wuprajam wyšemu měščanosće a knjezej Böhmerěj. W Budyskej radnicy su serbske naležnosće „wěc šefa“. Džak knjezej Zettwitzěj, kiž je nam prawidła a formalije rozkladuju k pomocy. A nic naposledk wutrobny džak knjeni Horuschitzky. Wona njeje jenož z rozumom při wěcy, ale tež z wutrobu.

dr. Susanne Hozyna
rěčnica džěloweho kruha

Šulerska slědžerska tura „Zhromadnje – Gemeinsam“ so w šulskim lěće 2013/14 druhi raz přewjedze. Štyri skupiny su na wupisanje džěloweho kruha za serbske naležnosće města Budyšin reagowali: ze Schilleroweho gymnazija, Melanchthonoweho gymnazija, z Ewangeliskeje srjedźneje šule Huska a ze spěchowanskeje šule za duchownje zbrašenych – poslednja přewjedze tydženski projekt k serbskim temam. Wuslědki swojeje slědžerskeje tury předstajichu skupiny dnja 19. junija w Budyskej měščanskej bibliotece. Na foće (wotlěwa) rěčnica Budyskeho džěloweho kruha za serbske naležnosće dr. Susanne Hozyna a šulerce Schilleroweho gymnazija Romy Slama a Emely Kothera. foto: měščanski zarjad Budyšin/André Wucht